

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA
ZAWODOWEGO
w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi
nr 6
w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1
w Oleśnicy**

1. Wstęp

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego stwarza możliwości i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z wyborem kierunku kształcenia, drogi kształcenia i planowaniem kariery zawodowej. Podjęcie pierwszej decyzji edukacyjno-zawodowej to okres przypadający na lata szkoły podstawowej. Szkoła jest środowiskiem, które ma bezpośredni wpływ na te decyzje, powinna wspierać rodziców i pomagać uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Potrzeby uczniów w zakresie uzyskiwania porady zawodowej zmieniają się wraz z etapami przygotowania dzieci i młodzieży do wyboru zawodu. To szkoła przygotowuje młodzież do świadomego stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmacnianie swoich mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień. Dlatego ważne jest, aby wyposażać uczniów w umiejętność podejmowania odważnych, samodzielnych decyzji, umiejętności uczenia się przez całe życie, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Ponadto absolwent szkoły podstawowej powinien znać system kształcenia, oferty szkół ponadpodstawowych, ukierunkowanie na wybór języków obcych, świat zawodów, a także strukturę rynku pracy. Wszelkiego rodzaju wybory dotyczące zdobycia wykształcenia, kwalifikacji zawodowych wymagają coraz większej wiedzy o rynku pracy, rynku edukacyjnym i o sobie samym. Istotnym jest, aby dokonując wyboru, uczeń kierował się własnymi zdolnościami, pasjami, możliwościami, predyspozycjami.

2. Podstawa prawna programu

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej;

- Ustawa o systemie oświaty (Dz. U. z 2004 r. Nr 256 poz. 2572, z późn. zm.);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 czerwca 2017 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach (Dz. U. z 2017 r. poz. 59 i 949);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 czerwca 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz. U. z 2017 r. poz. 59);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 199);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół (Dz. U. z 2001 r., nr 61 poz.624);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (DZ. U. z 2018 r., poz. 1675);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 12 lutego 2019 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. z 2019 r., poz. 325);
- Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych.

3. Założenia WSDZ

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje ogół działań podejmowanych przez szkołę w celu prawidłowego przygotowania uczniów do wyboru zawodu, poziomu i kierunku kształcenia.

Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie, jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna

swoją wartość, umie samodzielnie wybrać szkołę ponadpodstawową, ma plany na przyszłość.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego zakłada, że:

- wybór zawodu nie jest pojedynczym aktem – to długotrwały proces stanowiący szereg decyzji podejmowanych przez wiele lat;
- na wybór zawodu składają się: wiedza na temat własnych predyspozycji i umiejętności, wiedza na temat zawodów, ścieżek edukacyjnych i rynku pracy;
- preferencje edukacyjne i zawodowe są zależne od uwarunkowań wewnętrznych (cechy osobowości, temperament, zdolności) i zewnętrznych człowieka (doświadczenia, otoczenie społeczne);
- szkoła podstawowa, obok rodziny, stanowi środowisko mające istotny wpływ na podejmowanie decyzji edukacyjnych uczniów;
- działania w ramach WSDZ powinny być zaplanowane, spójne, prowadzone w sposób ciągły i systematyczny.

4. Cele

Cel główny:

- a) wstępne zapoznanie uczniów klas 1–3 z zawodami, rozwój pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji, kreowanie sytuacji, w których uczniowie mogą rozwijać swoje pasje i zainteresowania;
- b) zapoznanie uczniów klas 4–6 z zawodami na rynku pracy, rozwój pozytywnej postawy wobec pracy i edukacji, stwarzanie sytuacji, w których uczniowie mogą poznawać i rozwijać swoje pasje i zainteresowania, zdolności;
- c) wskazanie uczniom klas 7–8 konieczności kształcenia w nich określonych umiejętności i predyspozycji potrzebnych do funkcjonowania w różnych rolach zawodowych i społecznych, a także przygotowanie uczniów do trafnego wyboru drogi dalszego kształcenia oraz zawodu

Nauczyciele:

- a) współrealizują WSDZ w szkole,
- b) diagnozują potrzeby i zasoby uczniów,

- c) rozwijają talenty i zainteresowania,
- d) wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów,
- e) znają ścieżki edukacyjne.

Rodzice:

- a) są zaangażowani do pełnienia roli „doradców”,
- b) angażują się w pracę doradczą szkoły, np. prezentują swoje zawody,
- c) aktualizują wiedzę na temat systemu edukacji i systemu kształcenia w zawodach.

5. Formy, metody i techniki pracy doradczej

Formy pracy:

- obowiązkowe zajęcia z doradztwa zawodowego w klasach siódmych i ósmych,
- lekcje z wychowawcą,
- warsztaty doskonalące umiejętności w zakresie komunikacji interpersonalnej (w ramach pomocy psychologiczno–pedagogicznej),
- udostępnianie informacji o zawodach,
- spotkania z przedstawicielami zawodów,
- formy wizualne – informacje na stronie szkoły,
- koła zainteresowań,
- udział w drzwiach otwartych organizowanych w szkołach ponadpodstawowych.

6. Efekty wynikające z wdrożenia w szkole WSDZ

Uczeń:

- dokonuje samooceny;
- rozpoznaje swoje mocne i słabe strony;
- wymienia zdolności, zainteresowania i umiejętności;
- racjonalnie planuje ścieżkę edukacyjno–zawodową;

- dostosowuje się do zmian;
- analizuje źródła informacji edukacyjno – zawodowej;
- potrafi wybrać szkołę ponadpodstawową, zgodną z jego zainteresowaniami;
- współpracuje w zespole;
- skutecznie się prezentuje;
- zachowuje się asertywnie;
- dopasowuje kompetencje do zawodu;
- sprawnie się komunikuje;
- przewiduje skutki działań.

Rodzice:

- znają mocne i słabe strony swojego dziecka, jego zainteresowania;
- wskazują konsekwencje niewłaściwych wyborów;
- pomagają mądrze planować przyszłość edukacyjno-zawodową swojego dziecka;
- znają ofertę szkół;
- wiedzą, gdzie szukać informacji na temat szkół, zawodów i wymagań wobec uczniów.

Nauczyciel:

- zna zdolności i predyspozycje swoich uczniów (uzdolnienia, ograniczenia zdrowotne);
- zna zainteresowania uczniów i ich hobby;
- zna bazę danych o szkołach, zasadach rekrutacji i preorientacji zawodowej.

Klasy 1–3

Cele ogólne:

- a) rozwijanie wiedzy o zawodach i ich znaczeniu w najbliższym otoczeniu dziecka,
- b) redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej,
- c) kształtowanie postawy szacunku dla pracy własnej i innych,
- d) pobudzanie i rozwijanie zainteresowań i uzdolnień,

- e) rozwijanie kompetencji miękkich związanych z pracą w zespole i organizacją własnej aktywności.

Zajęcia w zakresie doradztwa zawodowego w klasach I–III wkomponowane są w proces realizacji podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej. Lekcje realizowane są na podstawie programu edukacji wczesnoszkolnej w klasach II–III „Wielka przygoda” (Nowa Era), a także „Ale to ciekawe” (MAC) w klasach pierwszych.

Ponadto w ramach doradztwa zawodowego

- a) zrealizowane zostaną (według uznania i potrzeb nauczyciela) zajęcia na podstawie publikacji: B. Czapla, B. Matyszewska, E. Ptasznik, M. Skoryna, *Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017.
(<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>)
- b) zrealizowane zostaną wycieczki zawodoznawcze oraz spotkania z przedstawicielami zawodów. Wydarzenia te mają być spójne z celami i treściami realizowanymi w odniesieniu do podstawy programowej.

Literatura

Mapa Karier <https://mapakarier.org/inspirations/klasa-i-iii>

Bartosz B., *Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych*; http://static.scholaris.pl/main-file/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf

Czapla B., Matyszewska B., Ptasznik E., Skoryna M., *Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas I-III szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017. <https://doradztwo.ore.edu.pl/wp-content/uploads/Zestaw-przyk%C5%82adowych-program%C3%B3w-1.pdf>

Dołęga-Herzog H., Rosalska M., *Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, KOWEZiU, Warszawa 2014; <http://eurodoradztwo.praca.gov.pl/publikacje/wykorzystanie-metod-kreatywnych.pdf>

Forma B., Przepióra A., *Poznajemy zawody*. Części 1,2,3, Wydawnictwo Bliżej Przedszkola, Kraków 2016.

Maćkowiak A., *Kim zostanę, gdy dorosnę? Piosenki o zawodach*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2016.

Maćkowiak A., *Zgadnij kto to*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2011.

Strzezińska-Więckowiak D., *Kim zostanę? Wierszyki o zawodach*, SBM, Warszawa 2014.

Filmy:

<https://vod.tvp.pl/website/kulisy-czyli-blekitek-poznaj-zawody,19097668>

Klasy 4–6

Cele ogólne:

- a) rozwijanie wiedzy ucznia na temat własnych zasobów i ograniczeń, predyspozycji i uzdolnień,
- b) rozwijanie umiejętności analizowania własnych zasobów i ograniczeń w kontekście planów i aspiracji zawodowych,
- c) rozwijanie wiedzy o rynku pracy,
- d) rozwijanie wiedzy zawodoznawczej,
- e) rozwijanie kompetencji miękkich, szczególnie tych związanych z pracą zespołową, planowaniem, ustalaniem priorytetów i zarządzaniem zadaniami w czasie,
- f) rozwijanie umiejętności uczenia się,
- g) kształtowanie postawy szacunku wobec pracy własnej i cudzej,
- h) redukowanie społecznych i kulturowych stereotypów dotyczących aktywności zawodowej.

Na tym etapie edukacyjnym zadania w zakresie doradztwa zawodowego realizowane będą poprzez:

- a) zajęcia w ramach lekcji z wychowawcą na podstawie publikacji: J. Brzezińska-Lauk, E. Kruk-Krymula, K. Nikorowska, *Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas IV-VI – szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017. Wychowawcy wybierają temat/tematy

zgodnie i spójnie z programem wychowawczym realizowanym w danej klasie.
(<https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>)

Literatura

Mapa Karier <https://mapakarier.org/inspirations/klasa-iv-vi>

Bartosz B., *Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych*;
https://static.scholaris.pl/main-file/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf

Brzezińska-Lauk J., Kruk-Krymula E., Nikorowska K., *Przykładowy program orientacji zawodowej dla klas IV-VI – szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017 <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

Wybieram zawód – pakiet edukacyjny dla klas 4-6 szkoły podstawowej
<http://www.scholaris.pl/zasob/103923>

Dołęga-Herzog H., Rosalska M., *Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, KOWEZiU, Warszawa 2014;
<https://doradztwo.ore.edu.pl/wykorzystanie-metod-kreatywnych-przygotowaniu-uczniow-wyboru-zawodu/>

Greiner I., Kania I., Kudanowska E., Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów*, KOWEZiU, Warszawa 2006.

Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Metody pracy z grupą w poradnictwie zawodowym*, KOWEZiU, Warszawa 2004. <https://doradztwo.ore.edu.pl/metody-pracy-grupa-poradnictwie-zawodowym/>

Klasy 7–8

Cele ogólne:

- a) poznanie swojego potencjału edukacyjnego, psychologicznego (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia),
- b) zdobycie informacji na temat różnych grup zawodowych (charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego zawodu, przeciwwskazania zdrowotne),
- c) rozwijanie swoich umiejętności i zainteresowań, wiedzy, jak się uczyć,
- d) rozwijanie umiejętności pracy w zespole (komunikatywność, zaangażowanie, właściwe relacje społeczne),

- e) prezentowanie postawy szacunku do pracy,
- f) poznanie czynników trafnego wyboru szkoły i zawodu,
- g) rozwijanie umiejętności podejmowania decyzji,
- h) kształtowanie umiejętności planowania ścieżki edukacyjnej,
- i) poznanie systemu kształcenia w Polsce,
- j) poznanie ofert edukacyjnych szkół ponadpodstawowych,
- k) poznanie zasad rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i terminarza rekrutacyjnego,
- l) poznanie źródeł informacji edukacyjnych i zawodowych.

Formy realizacji treści

1. Obowiązkowe zajęcia z doradcą zawodowym.

Tematyka zajęć w klasie siódmej:

1. W czym może mi pomóc doradca zawodowy?
2. Czy to, czego się uczę, przyda mi się w przyszłości?
3. Moje zainteresowania.
4. Co lubię? Jakie mam umiejętności?
5. Motywacja.
6. Techniki skutecznego uczenia się.
7. Dobra praca, kiepska praca – co warto brać pod uwagę wybierając zawód?
8. Zawody.
9. Moje mocne i słabe strony.
10. Kim chcę zostać w przyszłości?

Tematyka zajęć w klasie ósmej:

1. Czy i ja mogę być bohaterem?
2. Jakie wartości są dla mnie ważne?
3. System edukacji w Polsce.
4. Co warto wiedzieć o szkołach branżowych?

5. Jak może wyglądać praca w przyszłości?
6. Czy roboty zabiorą nam pracę?
7. Informacje w zasięgu ręki, czyli poznaję ofertę szkół ponadpodstawowych.
8. Jak wybrać szkołę?
9. Jak zostać fachowcem, czyli o roli kwalifikacji i kompetencji w profilu zawodowym.
10. Jak Cię widzą, tak...Cię zatrudnią – o pułapkach autoprezentacji.

2. Lekcje wychowawcze (klasy 8) – procedura rekrutacyjna do szkół ponadpodstawowych – we współpracy z doradcą zawodowym.

3. Indywidualne doradztwo zawodowe.

Literatura dla wychowawcy, nauczyciela, doradcy

Mapa Karier <https://mapakarier.org/inspirations/klasa-vii-viii>

Bartosz B., *Poradnik metodyczny dla nauczycieli, pedagogów i doradców zawodowych*; http://static.scholaris.pl/main-file/105/017/rozpoznawanie_predyspozycji_66991.pdf

Chirkowska-Smolak T., Hauziński A., Łaciak M., *Drogi kariery. Jak wspomagać rozwój zawodowy dzieci i młodzieży*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2011.

Dołęga-Herzog H., Rosalska M., *Wykorzystanie metod kreatywnych w przygotowaniu uczniów do wyboru zawodu*, KOWEZiU, Warszawa 2014; <http://euroguidance.pl/ksiazki/>

Dziurkowska A. i in., *Przykładowy program doradztwa zawodowego dla klas VII-VIII szkoły podstawowej z proponowanymi scenariuszami*, ORE, Warszawa 2017; <https://doradztwo.ore.edu.pl/programy-i-wsdz/>

Gardner H., *Inteligencje wielorakie*, MT Biznes, Warszawa 2009.

Gladwell M., *Poza schematem. Sekrety ludzi sukcesu*, Wydawnictwo ZNAK, Kraków 2008.

Greiner I., Kania I., Kudanowska E., Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Materiały metodyczno-dydaktyczne do planowania kariery zawodowej uczniów*, KOWEZiU, Warszawa 2006.

Górczyński M., Obidniak D., Pfeiffer A., Suliga M., *Informator o zawodach szkolnictwa zawodowego*, KOWEZiU, Warszawa 2017.

Gut R., Piegowska M., Wójcik B., *Zarządzanie sobą. Książka o działaniu, myśleniu i odczuwaniu*, Difin, Warszawa 2008.

Rosalska M., *Warsztat diagnostyczny doradcy zawodowego*, KOWEZiU, Warszawa 2012.

Paszkowska-Rogacz A., Tarkowska M., *Metody pracy z grupą w poradnictwie zawodowym*, KOWEZiU, Warszawa 2004.

Santorski J., Konel M., Le Guern B., *Prymusom dziękujemy. Nowe spojrzenie na życie i karierę*, Jacek Santorski & Co Agencja Wydawnicza, Warszawa 2007.

PROGRAM REALIZACJI WEWNATRZSZKOLNEGO SYSTEMU DORADZTWA ZAWODOWEGO w roku szkolnym 2023/2024

1. Działania związane z realizacją doradztwa zawodowego

Tematyka działań	Liczba oddziałów, których dotyczą działania	Metody i formy realizacji	Termin	Osoba odpowiedzialna
Analiza założeń programu doradztwa zawodowego na rok szkolny 2023/2024	--	analiza potrzeb, dyskusja	wrzesień	doradca zawodowy
Diagnoza potrzeb doradczych uczniów	klasy siódme (I i II semestr); klasy ósme (I semestr)	dyskusja grupowa	wrzesień; styczeń/luty	doradca zawodowy
Diagnoza planów edukacyjnych uczniów	klasy ósme	sondaż (ankieta)	wrzesień, styczeń/luty	doradca zawodowy
Analiza dostępnych zasobów	--	analiza dokumentów	wrzesień	doradca zawodowy
Realizacja zajęć z zakresu doradztwa zawodowego dla klas 7 i 8	klasy siódme i klasy ósme	zajęcia obowiązkowe	wrzesień - maj	doradca zawodowy

Spotkanie informacyjne dla rodziców	rodzice uczniów klas ósmych	spotkanie informacyjne	doradca zawodowy opracowuje na bieżąco informacje	wychowawcy klas ósmych
Indywidualne doradztwo edukacyjno–zawodowe	klasy ósme	indywidualne doradztwo	na bieżąco – wg potrzeb uczniów	doradca zawodowy, pedagog
Koordynowanie działań związanych z rekrutacją do szkół ponadpodstawowych	klasy ósme	lekcje wychowawcze, indywidualne konsultacje	II semestr	wychowawcy, doradca zawodowy

Zadania realizowane przez wychowawców i nauczycieli nie zostały ujęte w harmonogramie. Termin ich realizacji zależy od planów zajęć i lekcji wychowawczych dla poszczególnych klas.